

Reactie Internetconsultatie Wijziging Besluit burgerlijke stand ivm aanduiding ouderschap in geboorteakte

Door
Transgender Netwerk Nederland (TNN)
COC Nederland
De Nederlandse organisatie voor seksediversiteit NNID

Geachte minister Weerwind,

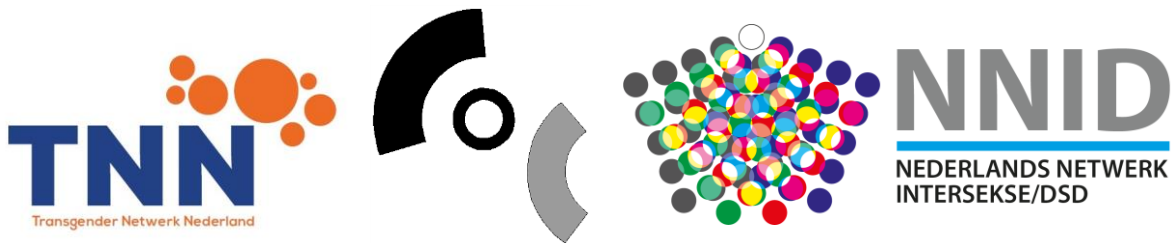
TNN, NNID en COC bepleiten al lang dat de transgender ouder die een kind baart, maar die in de Basisregistratie Personen (BRP) als man geregistreerd staat, de mogelijkheid moet krijgen om in rechte aangeduid te worden als 'ouder uit wie het kind is geboren' in plaats van als 'moeder'. Het door u voorgestelde *Concept-Besluit tot wijziging van het Besluit burgerlijke stand 1994* biedt de mogelijkheid van vermelding als 'ouder uit wie het kind is geboren' op de geboorteakte van het kind. Wij beschouwen dat als een welkome verbetering van het Besluit burgerlijke stand (BBS) en we steunen dit voorstel van harte. We lichten dat hieronder nader toe. Ook doen we voorstellen voor verdere verbetering van het besluit en voor het beleid ten aanzien van geslachtsregistratie in het algemeen.

Het belang van erkenning transgender ouderschap

Volgens de huidige Transgenderwet (art. 1:28, lid 3 BW) wordt de persoon waarvan de geslachtsvermelding is gewijzigd naar het mannelijke geslacht nog altijd geregistreerd als de *moeder* op de geboorteakte van het kind dat hij geboort heeft. Wij hebben al verschillende malen voorgesteld om in de wet de neutrale term *geboorteouder* of *ouder uit wie het kind is geboren* te gebruiken. Deze termen doen recht aan de verbondenheid tussen ouder en kind en zijn een betere en meer respectvolle weergave van de feitelijke situatie van het kind dan wanneer de man waaruit het kind is geboren wordt aangeduid als 'moeder'.

Wij onderkennen het uitgangspunt dat elk kind uit iemand geboren wordt en dus altijd één bekende ouder heeft, het *mater semper certa est*-principe. De term 'moeder' is historisch en cultureel echter verbonden aan vrouwen. Het is daarom niet logisch die term te verbinden aan mensen die geen vrouw zijn, maar man of non-binair. Het gebruik van 'moeder' op de geboorteakte van het kind maakt de wijziging van de geslachtsvermelding van de ouder impliciet ongedaan op de geboorteakte van het kind. Het wordt ervaren als een signaal dat men voor volledige erkenning van de nieuwe geslachtsvermelding beter geen kind kan baren. Vanuit de mensenrechten van trans personen beschouwd is dit een uiterst onwenselijk signaal.

Het door u voorgestelde concept-besluit is een wenselijke en noodzakelijke vervolgstap op de excuses van de Nederlandse regering voor de oude Transgenderwet (1982-2014). Deze excuses werden onder meer gemaakt voor de in die wet neergelegde 'sterilisatie-eis'. Die eis maakte het voor transgender- en intersekse personen decennia lang feitelijk onmogelijk om kinderen te krijgen. Implicatie van de excuses is dat de overheid transgender en intersekse ouderschap dient te normaliseren, erkennen en respecteren. De reproductieve rechten van trans en intersekse personen mogen niet geschonden worden. Zij hebben net als ieder ander, naast het recht op lichamelijke

integriteit, ook het recht op familie- en privéleven. Het volwaardig realiseren van dit recht houdt vanzelfsprekend ook in dat de wijziging van de geslachtsvermelding correct erkend wordt in de geregistreerde relatie tussen ouder en kind.

Verder is introductie van de term 'ouder uit wie het kind geboren is' een goede manier om in te spelen op het feit dat de biologische betekenis van de begrippen 'vader' en 'moeder' met de ontwikkelingen van de fertiliteitstechnologie en wetgeving in de afgelopen decennia verschuiven. Waar voorheen de 'vader' al niet de verwekker van het kind hoefde te zijn, is ook de biologische betekenis van 'moeder' met technieken en procedures als IVF, eiceldonatie en draagmoederschap veelzijdiger geworden. Ook transgender mannen en non-binaire personen kunnen met de bovengenoemde technieken gebruik maken van bijvoorbeeld draagouderschap of zelf draagouder zijn.

Suggesties voor verbetering van het besluit

Wij stellen de volgende verbeteringen en verduidelijkingen voor van het *Concept-Besluit tot wijziging van het Besluit burgerlijke stand*:

1. **Ook voor personen met een X.** De Tweede Kamer behandelt momenteel het wetsvoorstel *Veranderen voorwaarden wijziging vermelding van het geslacht in geboorteakte (35 825)*. Hierop heeft het lid Van Ginneken (D66) een amendement ingediend (35 825, nr. 13) dat wijziging van de geslachtsvermelding van M of V naar X mogelijk maakt. In het Regenboogakkoord en (dus) in het coalitieakkoord is afgesproken dat deze optie binnenkort wordt ingevoerd. Daarnaast staan verschillende volwassen personen, o.a. dankzij rechterlijke uitspraken, ook nu al geregistreerd met een X. Wij veronderstellen dat ook personen die als man noch als vrouw met een X geregistreerd staan, in bepaalde gevallen gebruik zullen willen maken van de mogelijkheid om als *ouder uit wie het kind is geboren* geregistreerd te worden op de geboorteakte van het kind. We verzoeken u om in de toelichting van het besluit te verduidelijken dat dit mogelijk is.
2. **Introduceer ook een genderinclusieve optie voor de andere ouder.** Uw concept-besluit regelt dat degene die het kind baart, op de geboorteakte van het kind geregistreerd kan worden als 'ouder uit wie het kind is geboren'. Wij roepen u op om ook de andere ouder de mogelijkheid te bieden om op de geboorteakte van het kind genderinclusief geregistreerd te worden, bijvoorbeeld met de term 'ouder' of 'ouder uit wie het kind *niet* is geboren'. Het gaat dan dus om degene die door erkenning, adoptie of ouderschap van rechtswege de ouder wordt van het kind dat door de andere ouder is gebaard. Deze optie is bijvoorbeeld van belang voor non-binaire personen, personen die met een X geregistreerd staan en andere personen die er de voorkeur aan geven genderinclusief geregistreerd te staan.
3. **Bevorder gendersensitieve behandeling van ouders.** De ouders van kinderen worden nu in het algemeen nog geregistreerd en aangeduid als 'vader' of 'moeder'. Door dit besluit komt daar de optie bij van registratie op de geboorteakte als *ouder uit wie het kind is geboren*. Het is belangrijk dat ambtenaren van de burgerlijke stand, overheidsinstanties en uitvoerende organisaties op lokaal en nationaal niveau daar rekening mee houden en ouders gendersensitief benaderen. Dat betekent bijvoorbeeld dat de optie om geregistreerd te worden als *ouder uit wie het kind is geboren* door de burgerlijke stand actief dient te worden aangeboden. Het betekent ook dat overheidsinstanties in hun mondelinge en schriftelijke communicatie rekening houden met deze ouders, en dat zij de ouder uit wie het kind is geboren niet alsnog aanduiden als 'moeder'. We stellen voor dat u dat bevordert,

bijvoorbeeld via het aanpassen van werkinstructies en het ontwikkelen van een e-learning voor medewerkers die klantcontacten met ouders onderhouden.

4. **Zorg voor laagdrempelige mogelijkheid tot wijziging van bestaande geboorteaktes.** Er zijn inmiddels ook ouders - transgender mannen en non-binaire personen - die na juli 2014 als *moeder* op de geboorteakte van hun kind zijn komen te staan. Ook in die groep bestaat de behoefte om alsnog op de geboorteakte van hun kind vermeld te worden als *ouder uit wie het kind is geboren*. Wij roepen u op om het voor deze ouders laagdrempelig mogelijk te maken dit op de geboorteakte te laten aanpassen.

Genderinclusief familierecht en beperken van seksregistratie door de overheid

De mogelijkheid om geregistreerd te worden als *ouder uit wie het kind is geboren* is een zeer wenselijke verbetering van de erkenning van de gewijzigde geslachtsvermelding. Die verbetering geldt echter alleen voor de vermelding op de geboorteakte van het kind. De achterliggende wetgeving uit Titel 11 van Boek 1, Burgerlijk Wetboek blijft ongewijzigd. De ouder uit wie het kind is geboren, is in de ogen van de wetgever nog altijd de moeder. Wij stellen voor dat de voorgestelde wijziging van het Besluit burgerlijke stand wordt beschouwd als een eerste stap, en dat u zich verder gaat inzetten voor een genderinclusief familierecht. Een familierecht waarin transgender en intersekse ouders en cisgender ouders gelijk behandeld worden.

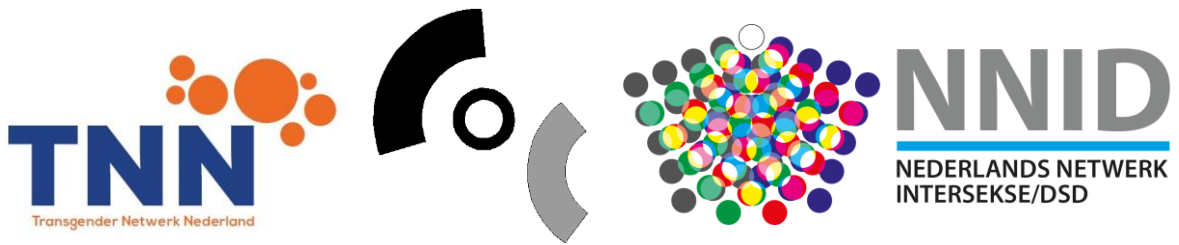
Meer genderinclusiviteit kunt u bijvoorbeeld bereiken door uitvoering geven aan het advies van de Staatscommissie Herijking Ouderschap over seksneutraal familierecht. De Staatscommissie stelde al in 2016 voor om de artikelen 198 en 199 uit het Burgerlijk Wetboek 1 te vervangen door één inclusief wetsartikel over het ontstaan van ouderschap. We stellen voor om het voorstel van de Staatscommissie nog inclusiever te maken door de term *geboortemoeder* in het voorgetelde artikel te vervangen door de term *ouder uit wie het kind is geboren*.

Verder heeft de minister voor Rechtsbescherming recent in de Tweede Kamer toegezegd om kort na de zomer van 2022 een inventarisatie te presenteren van genderspecifieke aanduidingen in het familierecht en van mogelijke aanpassing daarvan¹. TNN, COC Nederland en NNID zien uit naar deze inventarisatie. Zulke aanpassingen kunnen leiden tot het door ons gewenste (gender)inclusieve familierecht, en ook tot de normalisering van transgender en intersekse ouderschap in onze samenleving.

Zowel de voorgestelde aanpassing van het Besluit Burgerlijke stand als het genderinclusiever maken van het familierecht zijn wat ons betreft een onderdeel van het streven naar het zoveel mogelijk afschaffen van onnodige geslachtsregistratie door de overheid. Dat voornemen is onderdeel van het Regenboog Stembusakkoord dat volgens het coalitieakkoord wordt uitgevoerd. Wij verzoeken de regering om in dat kader genderneutraal registreren van ouders binnen de overheid waar mogelijk actief te stimuleren. Het gaat dan in het bijzonder om sectoren waar ouders en kinderen veelvuldig mee te maken hebben, zoals het onderwijs en de jeugdgezondheidszorg.

Conclusie

¹ Commissiedebat Personen- en familierecht, 24 maart 2022.

Wij zijn verheugd over de voorgestelde wijziging van het Besluit burgerlijke stand en hopen dat u onze suggesties voor verdere verbetering en verduidelijking van het besluit en het beleid zult overnemen.

Met vriendelijke groet,

Brand Berghouwer
voorzitter TNN

Astrid Oosenbrug
voorzitter COC Nederland

Miriam van de Have
directeur-bestuurder NNID